MYKOLOGIA

ROČNÍK IV. ČÍSLO 5.—6.

Therapeutický význam některých nižších hub.

Dr. JAN MACKŮ.

Mezi houbami nacházíme mnohé druhy, které slynou od nepaměti jako dobrá léčiva. O některých podobných druzích hub vyšších bylo zde již referováno, dnes zmíníme se podrobněji o léčivém účinku kvasinek a sněti kukuřičné.

Kvasinky pivní *(Saccharomyces cerevisiae MEY)* užíváno již v minulém století při léčení skorbutu dle návodu *NEUMANNova* a *HECKERova*, kteří podávali při nemoci pacientům až 300 g kvasinek denně, a honosili se velkým úspěchem, třebaže dnes věda o výsledcích těch pochybuje. Brzo potom začalo se užívati kvasinky pivní všude tam, kde mělo se zabrániti hnilobě a nepříjemnému zápachu. Tato okolnost jest velmi závažná, a lze účinek tento velmi dobře pochopiti, uvědomíme-li si, jaké jsou enzymatické vlastnosti kvasinek.

Obsahujíť vedle zymasy, jež zavádí kvašení alkoholické, ještě jiné enzymy, z nichž zvlášť důležitý jest proteolytický enzym *endotryptasa*, jenž rozpouští veškery bílkoviny jakož i těla různých bakterií, s nimiž přijdou kvasinky ve styk, a usmrcuje je. Tak zbavují se kvasinky konkurence celé bakterielní mikroflory, tak usmrcují na substrátu většinu choroboplodných a hniloboplodných mikrobů (streptococců), tak podporují snad i tvoření bílých krvinek v těle.

Odtud datuje se aplikace suchých kvasinkových preparátů (levurin, zymin, furunkulin atd.) proti různým hnisavým ranám a vyrážkám a pod.

V našich dobách vyrábí se z kvasinek i různé výživné preparáty, jelikož kvasinky obsahují velké množství vitaminů, zejména vitaminu B.

Jiný druh, jenž v nové době uvádí se ve Francii do therapie, jest kvasinka vinná *(Saccharomyces ellipsoideus REES.)* Zásluhu o to má *G. JACQUEMIN*, zakladatel vědeckoprůmyslové bakteriologické a zymologické stanice v Malzéville. Týž vyzkoumal, že při výše popsaném vnitřním užívání kvasinky pivní proti furunkulose a jiným kožním vyrážkám enzym její silně jest poškozován při zažití preparátu kyselými šťavami žaludečními a relativně dosti vysokou teplotou žaludku. Kvasinka pivní pěstuje se totiž v prostředí chemicky zcela neutrálním (pivní mladince) a za teploty poměrně dosti nízké. Při vstupu do žaludku přijdou kvasinky náhle do prostředí vysoce acidického a do teplotných poměrů nepoměrně vyšších, což je rychle usmrcuje. *JACQUEMIN* užívá proto k therapeutickým účelům kvasinek vinných pocházejících z révy z jižních zemí, z teplot 35—39° C, jež pěstuje v čistých kulturách v prostředí postupně kyselejším a kyselejším, až acidita dostoupí výše kyselosti šťav žaludečních. Další opa-

tření spočívá v tom, že kvasinky tyto nepodávají se ve stavu suchém, nýbrž v prostředí živném, a požívají se ve vodě oslazené, aby životní a produkční schopnost jejich byla co největší.

To byly nanejvýš originální a ženiální myšlenky francouzského zymologa.

Tuto novou svou kulturní formu uvedl *JACQUEMIN* do obchodu ve formě dvou hermeticky uzavřených lahví, vlastně jedné láhve a jedné malé sklenky, z nichž prvá obsahuje tekutinu specificky dosovanou, druhá pak kvasinky samotné, jež se do tekutiny přelejí, a tak se nápoje užívá.

JACQUEMIN předložil objev svůj lékařské akademii pařížské. Therapie tato hojně se rozšířila a užívá se jí proti nechutenství, slabosti, anemii, katarrhu zažívacích orgánů, furunculose, kožním vyrážkám, cukrovce, chřipce a rheumatismu. Kura kvasnicová zařídí se dle diagnosy lékařské.

U nás dosud therapie kvasinková nezdomácněla.

S n ě ť k u k u ř i č n á *(Ustilago Zeae Mays WINTER, U. Maydis CORDA)* jest známý cizopasník kukuřice, jenž působí na stoncích, listech, květenstvích a zrnech ohromné nádory velikosti bramboru až dětské hlavy. Nádory tyto, tuhou, bílou blanou potažené, obsahují hnědý, suchý p r a c h v ý t r u s n ý u velikém množství.

Prachu toho užívá se odedávna ve Spojených Státech jako prostředku haemostatického, krev zastavujícího. V Německu byl za války, kdy oficiálních haemostatik, námele a kanadské Hydrastis, byl nedostatek, prach výtrusný sněti této hojně zkoušen, leč bezvýsledně. Odborníci byli toho názoru, že v Americe má táž droga odchylné vlastnosti.

Pořídíme-li extrakt z výtrusného prachu, má typickou vůni po námelu, což jest důkazem, že tvoří se z rozpadávajících bílkovin aminy, jež mají haemostatický účinek, ale brzy ho ztrácejí. Tím asi lze vysvětliti výše zmíněný rozdíl mezi drogou německou a americkou.

Dle rozboru *RADEMACHERova, FISCHERova* a *ZELLERova* obsahuje výtrusný prach ze sněti kukuřičné alkaloid ustilagin, kyselinu sklerotinovou, trimethylamin, tělíska ergosterinová, lecithin, glycerin, pryskyřice, tříslovinu, mannit, erythrit, glykosu, bílkoviny, amanitol a invertasu.

Kromě účinků haemostatických doporučuje se extrakt též proti zánětu vaječníku a proti semennému výtoku. Požití prachu způsobuje prý dle *SCHULZE* potrat.

Účinky drogy této bude teprve nutno přezkoušeti.

V tomto článku mělo by býti též pojednáno o pověstné japonské houbě „k o m b u č i", o níž i u nás mnoho se píše, jelikož se pěstování její v čaji všeobecně rozšířilo, zejména v městech. V orientě jest takřka zdomácnělá. Zkvašuje čaj a alkoholisovaný nápoj tento pije se domněle proti rheumatismu a arteriosklerose. Pěstuji kombuču v rozvětvené kultuře a nemohu se zatím o výsledku vyjádřiti. Jest to slizovitý shluk kvasných organismů s celou průvodní mikroflorou, a léčivý účinek bude asi v souvislosti s poměry vylíčenými výše u kvasinek pivních a vinných.

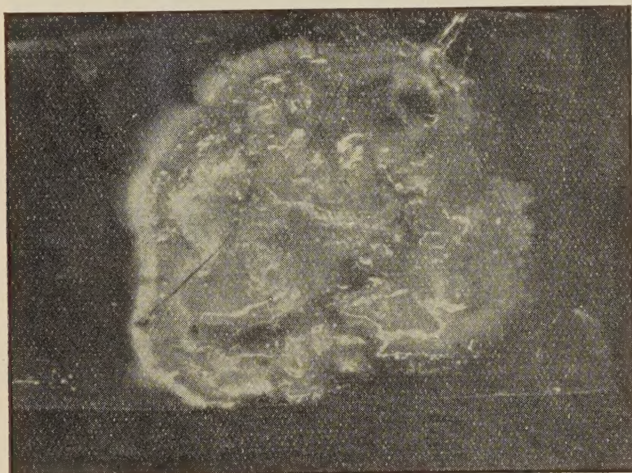
Kombucha.

Dr. Mr. L. MÜLLEROVÁ.

(S 9 obr.)

(Dokončení.)

V čistých kulturách byly z kombuchy isolovány kvasinky — Saccharomyces cerevisiae, které vytváří na pevných půdách bělavé, sliznaté, vrásčité kolonie (Obr. 4.): na mikroskopickém preparátu vidíme, že jsou tvaru

Obr. 4. Kolonie kvasinek na agaru s cukrem.

oválného a různé velikosti (Obr. 5.). Dále byly isolovány kokky mléčného kvašení (Obr. 6.) a bakterie octového kvašení. (Obr. 7.)

Mimo to byly isolovány tři druhy plísní a sice dva druhy Aspergillů (Obr. 8. 9.) a jeden druh z rodu Penicilium. Co se týče přítomnosti těchto plísní se domnívám, že jsou v kombuše teprve druhotně, totiž jako infekce ze vzduchu. Vždyť pěstování kombuchy, tak jak se děje mezi lidem, jest nesterilní, není tedy vyloučená infekce různými zárodky ze vzduchu. To se týká především plísně Penicilium, kterým se ze vzduchu infikuje každá tekutina obsahující cukr. Za hlavní komponenty kombuchy nutno tedy pokládati, jak jsem již uvedla, pouze kvasinky a mikroby.

V substrátu, na němž se kombucha pěstuje — v odvaru čaje s cukrem — probíhá kombinované kvašení a sice alkoholické, mléčné a octové. Kvasinky vyvolávají na půdě obsahující cukr alkoholické kvašení, kokky a bakterie octového kvašení rozkládají pak dále rozkladné produkty vzniklé při kvašení alkoholickém. Při kvalitativní analyse substrátu byla dokázána přítomnost alkoholu, kysličníku uhličitého, kyseliny mléčné a octové; mimo to v malém množství jsou přítomny vedlejší rozkladné produkty vznikající při kvašení. Dále obsahuje substrát ještě nepatrné množství nezkvašeného cukru.

Obr. 5. Čistá kultura kvasinek.

Obr. 6. Kvasinky a kokky mléčného kvašení isolované z kombuchy.

Jak vidíme z rozboru, neobsahuje substrát kombuchou zkvašený žádné látky therapeuticky účinné proti těm nemocem, proti nimž se kombucha nejvřeleji doporučuje jako zázračný léčivý prostředek. Účinek může míti pouze při některých žaludečních a střevních chorobách, neboť látky v substrátu obsažené podporují a regulují činnost střevní, takže má kombucha asi stejný účinek jako jogurth a nebo kefír. Že by kombucha mohla míti nějaký léčivý účinek při tuberkulose, arteriosklerose atd., jest naprosto vyloučeno.

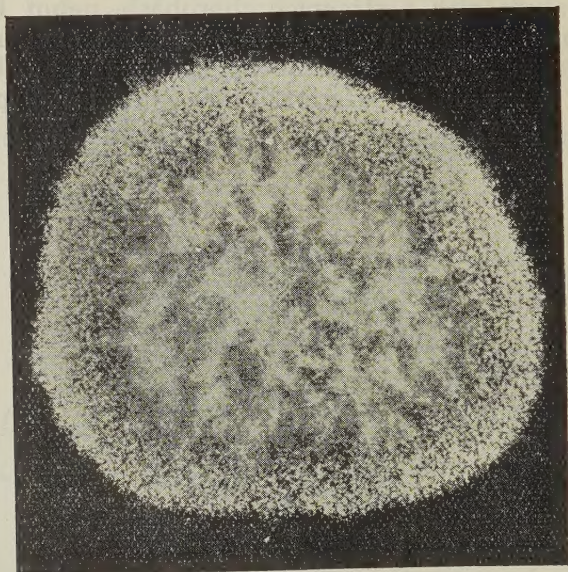
Léčivé účinky kombuchy daly by se vyložiti tím, že obsahuje značné

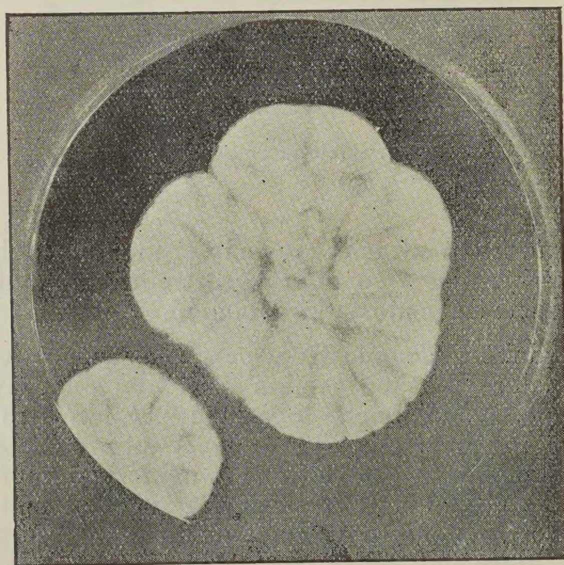

Obr. 7. Bakterie octového kvašení.

množství vitaminů, které zvláště kvasinky produkují. Mohla by tedy kombucha sloužiti nejvýše ještě co dobrý prostředek při avitaminose a jiných nemocech vznikajících z nedostatku vitaminů.

V poslední době v denním tisku se psalo, že prý kombucha jest podobná mořské chaluze, z čehož vznikla báje, která houževnatě v nejširších kruzích se udržuje, že kombucha obsahuje prý jod a to ve velmi čistém stavu a ve velmi značném množství. Pověst tuto nelze si jinak vysvětliti než tím, že jest kombucha zaměňována s některými mořskými chaluhami, které jod skutečně obsahují. Kombucha však nemá s mořskými řasami ani nejmenší příbuznost, neboť představuje, jak bylo již řečeno, směs různých mikroorganismů, které jod vůbec neobsahují. Rovněž v cukru a čaji žádný jod není, nemůže proto ani ve zkvašené tekutině jod se nalézati.

Obr. 8.—9. Kolonie Aspergilů isolovaných z kombuchy.

Z MYKOLOGICKÉHO VÝZKUMU NAŠÍ VLASTI.

Co jest Russula nitida PERS.?

JINDŘICH KUČERA.

(Se 2 obr.)

Holubinka lesklá *(Rusula nitida PERS.)* u všech autorů původně popsána jako druh nejedlý, podezřelý, ba až jedovatý, *(W. G. SMITH, BEZDĚK).* Mnozí o jejím významu pro kuchyni vůbec pomlčují *(WINTER, SCHRÖTER, RICKEN, QUÉLET, BATAILLE)* a to z té příčiny, že hubka má rozhodně a nepopěrně palčivou chuť *(COSTANTIN-DUFOUR, W. G. SMITH, BATAILLE, BEZDĚK).* Věc mohu z vlastní zkušenosti jen co nejdůrazněji potvrditi: Původní *R. nitida PERS.* má ostrou chuť. Sledujte laskavě popis:

1. Holubinka lesklá *(R. nitida PERS.)*, je drobnější druh, 4—6 cm. Klobouk je mírně slizký, záhy suchý a silně lesklý, tmavě nachový až fialově černý a skoro neblednoucí, ploše klenutý, posléze vmačklý, chudomasý, tuhý, ale křehký s tenkým a tudíž záhy až téměř do středu bohatě rýhovaným, zcela lysým krajem. Lupeny bledožluté, brzo živě zlatožluté, husté, vidličnatě nasazené, úzce přichycené, žilnatě srostlé. Třeň čistě bílý, dřeňovitý, tvrdý, ale křehký, štíhlý, lehce napuchlý (1—1·5 cm). Maso bílé, zprvu lahodné, ale po chvíli palčivé, nepříjemného syrového zápachu. Výtrusy žluté. Hubka silně podobná druhu *xerampelina SCHAEFF.*, ale slabší, lesklá, lysá a ostré chuti. Jehličnaté lesy, červenec, srpen, září, dosti skoupě. Všichni autoři, kteří dosud zabývali se druhem *nitida PERS.*, měli v ruce tuto hubku, jak vidno z popisův, a to i v případě, kdy o ostré chuti její se nezmiňují, ba i když přímo píší: chuť mírná. Je to patrno z malých rozměrů, tenkého klobouku a hustého rýhování hned od mládí. Tento druh ostré chuti znají zejména dobře francouzští autoři. Zde „V soudných" u Závěšína po léta. (Obr. 2.)

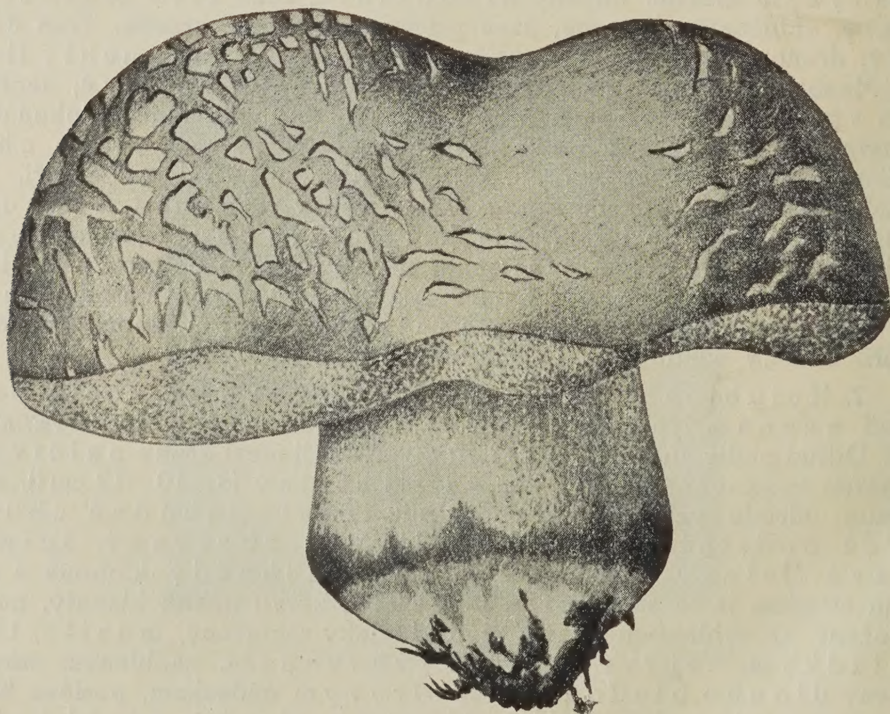
2. Holubinka lesklá *(R. nitida PERS.-VEL.)* je zcela nová, dosud neznámá holubinka, jíž k platnosti přivedl teprve *VELENOVSKÝ.* Odtud podiv autorův, že *BATAILLE* uvádí ji mezi druhy palčivými. *R. nitida PERS.-VELENOVSKÝ* jest velmi statný (8—10—12 cm!), až na jedinou odrůdu velmi konstantní druh trvale lahodné chuti a tvrdé podstaty. Slizký, nádherně zbarvený, špinavě tmavě fialový neb zářivě červenohnědý klobouk s černým středem je za sucha silně lesklý, zprvu pěkně klenutý, později rozložený až vyhloubený, často ve čtyři laloky roztažený, masitý, tuhý, s hladkým, teprve v stáří rýhovaným, zaobleným okrajem. Lupeny dlouho bleďoučké se sírovým nádechem, posléze bledožluté (crême), trochu řídké, tlusté a široké, křehké, stejné,

některé na hrdle vidlené, žilnatě srostlé, břichaté. Třeň čistě bílý, hladký, skoro bez vrásek, tvrdý, dole lehce nadmutý, velmi statný, 7—8 cm dlouhý a 2—3 cm tlustý, plný. Maso bílé, v klobouku mírně požloutlé, pod těžko loupavou pokožkou fialově nachové, trvale lahodné, lehce ztuchlého zápachu.

Výtrusy žlutavé. Smrkové, borové a smíšené lesy, červenec, srpen, v masách. Jedlá. Zde „V soudných" u Závěšína, ve Špalkové hoře u Slavětína, „Brody" u Jedelského rybníka, v lese u Malkova a j. každý rok. Od starého druhu *nitida* PERS.-FR. liší se statnějším vzrůstem, živějším zbarvením, tvrdší podstatou a trvale jemnou chutí, od holubinky kožolisté n. podrusé (*R. alutacea* PERS.) čistě bílým třeněm, tužším masem a bledě žlutými lupeny. (Obr. 1.)

Místy najdete statnější, bledě olivový kus s dužinou v klobouku pozelenalou, jinak shodných vlastností — holubinku přízelenou (*R. nitida var. subvirescens* VEL.), odrůdu popsané holubinky. Rovněž zde, Závěšín u Bělčic, „Šetína" u Hošovic 1920-21.

Boletus impolitus FR. Hřib nelesklý (*Boletus impolitus* FR.) je statný druh. Klobouk 10—12—15 cm široký, suchý, žlutohnědý až červenavý, jemně aksamitový, sklenutý, v stáří vmačklý a roz-

Hřib nelesklý (*Boletus impolitus* FR.)

Tricholoma aurantium Schaeff.
Čirůvka oranžová.

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze.

Orig. mistra B. Dvořáka.

Psalliota bivelata Velenovský.
Pečárka dvojzávojná.

Tříbarvotisk Českomor. podniků tisk. a vyd. dř. Ant. Purkrábek v Praze. Orig. mistra B. Dvořáka

Polyporus applanatus Pers. Choroš plosky.

Dle originálu mistra B. Dvořáka.

Obr. 1. **Russula nitida** *(PERS.) VEL.* Poněkud zmenš.

Obr. 2. **Holubinka lesklá** *(Russula nitida PERS.—FR.)*,
typ francouzský, ostré chuti. Poněkud zmenš.

sedalý, tlustomasý, tvrdý, posléze měkký s tupým okrajem. Trubky zelenožluté, volné, na ústí nestejně veliké, lehce pohnědlé, otlačením poněkud zelenající. Třeň velmi tlustý, 3, 4—5 cm, kuželovitý, krátký, žlutý, na hrdle a dolejší hraně lehce počervenalý, jemně pýřitý, velmi tvrdý, plný, kořenovitě zahrocený. Maso čistě bílé, nad trubkami lehce požloutlé, velmi jemné a lahodné. Pod duby, ale též pod borovicemi, červenec, srpen, září, vzácně, jednotlivě. V Čechách dosud jen řídce sbírán: dr. *SMOTLACHA* v lesích karlstejnských 1910 (omylem *iniunctus KROMBH.*, „Monografie", str. 45.), *KUČERA* v revíru „Vratečín" u Bělčic 1918 a nejnověji prof. *VELENOVSKÝ* v doubí u Neratovic 1926. Vzácný, téměř neznámý druh, jejž autoři zaměňují namnoze hřibem rezavým (*Boletus vaccinus FR.*) a jinými varietami z bohaté rodiny hřibův. (Obr.)

Jindřich Kučera.

Houbařské poznámky z Tišnovska.

Dr. E. BAUDYŠ.

(Dokončení.)

V druhé polovici srpna počal se *Lactarius deliciosus* objevovati hojně na trávníkách na lesních okrajích, podobně jako *Amanita muscaria*. Ve smíšených lesích byla hojná *Thelephora palmata*, *Geaster fimbriatus*, *Clavaria cinerea*, v čistém porostu smrkovém *Hydnum imbricatum*, *Lactarius torminosus*, ojediněle *Tricholoma rutilans*, *Paxillus acheruntius*, *Hydnum rufescens*, ve velkém množství *Polyporus confluens*, na pařezu dubovém *Coprinus disseminatus*, ojediněle *Stropharia semiglobata*, na dubovém pařezu jeden trs *Pholiota mutabilis*, hojně *Collybia butyracea*, *Clitocybe infundibuliformis*, *Clavaria inaequalis*, ojediněle *Lactarius lignyotus*.

Dne 17. srpna veškeré houby byly takřka suché, jen tu a tam bylo možno nalézti zdravou holubinku, zejména bukovku, v boru *Boletus elegans*, na okraji lesa *Lactarius deliciosus*, veškeré houby však byly červivé a od slimáků ožrané. Tu a tam bylo možno nalézti lišku obecnou, pod osikou jeden exemplář *Boletus rufus*, na okraji lesa *Psalliota arvensis*, na dubovém pařezu jediný kus *Fistulina hepatica*; hojně vyskytoval se ještě *Lactarius piperatus*, dosti hojně *Boletus olivaceus*, ojediněle *B. erythropus*. Ve smrčinách v celých kruzích počalo se vyskytovati *Hydnum imbricatum*, ojediněle *Lactarius volemus*, v borech objevil se ve spoustách *Bol. variegatus*, který vůbec nebyl červivý, ačkoliv veškeré houby byly od larev bedlobytek takřka zničeny. Tu a tam bylo lze nalézti *Pavillus subtomentosus*, *Gomphidius viscidus* a *G. glutinosus*; *Boletus bulbosus* nebyl vůbec k spatření, zato však *B. aereus BULL.* byl dosti hojný, *Lactarius piperatus* počal zahnívati následkem silného napadení *Sporidinia aspergillus*. Místy byla hojná *Clavaria flava*, velice hojný *Craterellus cornucopioides*, ojediněle vyskytoval se *Bol. bovinus*, v jediném kousku byl nalezen *B. fragrans*, tu a tam objevilo se *Hydnum suaveolens*, *H. compactum* a *H. cyathiforme*, *Amanita phalloides*, později, ku konci srpna našel jsem *Bol. versicolor*, pod modříny *B. viscidus*, ve smrčině

Cortinarius bulbosus, na pařezech babykových velice hojně *Daldinia concentrica*, ve smíšeném lese *Clitopilus prunulus*, *Collybia macroura*, a *C. longipes*, *Russula furcata* a *R. aurora*, na jehličí byl hojný *Marasmius androsaceus*. Počátkem září sbíral jsem mimo to i *Russula Linnaei*.

V lesích v údolí Pejškovského potoka, zejména na svahu Táčové, Slunné a Komínu a dále na hřbetě Tichanova sbíral jsem kromě obyčejně vyskytujících se hub na vršcích již dříve uvedených i *Laccaria amethystina*, hojně *Clitopilus prunulus*, ojediněle *Clitocybe incilis* var. *albescens*. Koncem srpna

1 2

Corticium Baudyšii *PILÁT.*

1 Mladá plodnice na stéble Andropogon Ischaemon 30× zvětš.

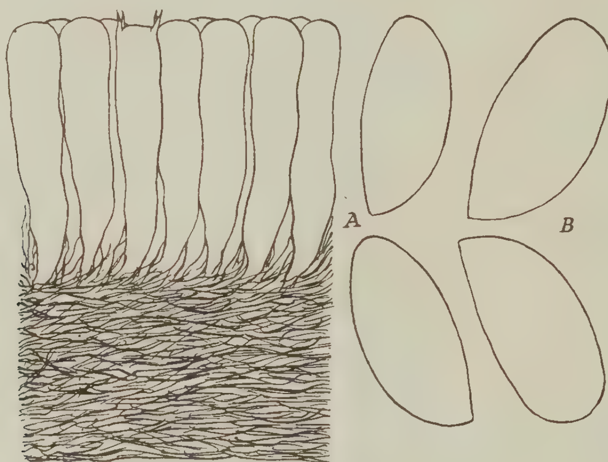
2 Část starší plodnice na listové pochvě Andropogon Ischaemon. 40× zvětš.

Mikrofoto A. PILÁT.

byla na dubových pařezech hojná *Daedalea quercina*. Ostatní houby byly většinou uschlé, jen v mlází smrkovém krčil se ojediněle ryzec jedlý a *Amanita muscaria*, v dubinách tu a tam modrák a hřib panenský; z holubinek byla dosti hojná *Russula emetica*, *R. foetens*, *R. graminicolor*. Na lesních lukách v údolí byl *Bol. granulatus*; na dubových pařezech *Fistulina hepatica*, *Tricholoma sulphureum*, *Amanita citrina*, na lesní cestě *Coprinus crenatus*, v lese *Hebeloma claviceps*. Počátkem září našel jsem na větvích *Polyporus adustus*, dále v lese *Hyporhodius cervinus*, jeden kus *Boletus porphyrosporus*, *Entoloma clypeatum*, *Lactarius lignyotus*, *L. rufus*, na vozové cestě *Inocybe rimosa*, na jedlových pařezech *Flammula sapinea*, *Paxillus involutus* a na javoru *Polyporus frondosus*, v olšinách *Strobilomyces strobilaceus*, který jsem jinde ani dříve nenašel v celém okolí.

V lesích nad Bílou skalou rostla ojediněle *Lepiota gracilenta* a hojně modrák. V lesích na svahu Tichanova, směrem k Lažánkám byl hojný *Boletus olivaceus, B. aereus* BULL., *Clavaria botrytis, Polyporus cristatus, Hydnum repandum, Hypholoma fasciculare, Phallus impudicus,* tu a tam *Brefeldia maxima, Bol. chrysenteron, B. erythropus, Gomphidius viscidus* a *G. glutinosus, Collybia longipes* a *C. grammocephala, Tricholoma virgatum, Bol. regius* a *Tuber aestivum.*

Na pařezech lipových v Březině objevoval se hojně *Coprinus disseminatus.* Na pařezech topolových na břehu Svratky, blíže k mlýnu, byl hojný *Polyporus adustus,* řidčeji vyskytovala se *Daedalea gibbosa.* Na lesnaté stráni

Corticium Baudyšii PILÁT.
A Průřez plodnicí. — *B* Výtrusy.
(Orig.)

pod Březinskou horkou byla hojná počátkem září *Russula alutacea, R. delica, Psalliota arvensis, P. silvatica* a *Clitocybe flaccida.* Na topolu černém u Červeného mlýna v Tišnově byl *Pluteus pellitus* PERS., na vrbách *Pholiota squarrosa, Trametes suaveolens, Tr. gibbosa, Corticium confluens* a *Polyporus nigricans.*

Pro zajímavost uvádím zde i houby, které jsem sbíral v oboře ve Velkých Opatovicích u Jevíčka dne 12. října: *Russula emetica, Boletus elegans, B. piperatus, B. luteus* a *B. granulatus, Hygrophorus conicus, Gomphidius glutinosus, Cantharellus cibarius, Russula adusta, R. fragilis, Lactarius rufus* a *L. torminosus,* který tvořil kolem bříz čarodějné kruhy, *Lepiota gracilenta, Pholiota mutabilis, Stropharia aeruginosa, Cortinarius cinnamomeus, Hebeloma claviceps* a *Cortinarius caninus.*

Děkuji p. prof. dr. J. VELENOVSKÉMU a p. dr. A. PILÁTovi za laskavé určení některých hub z okolí Tišnova. Pan dr. A. PILÁT uvolil se určiti ještě některé houby dřevní, které jsem mu zaslal.

Seznam dřevních druhů hub z okolí Tišnova na Moravě.

Pan doc. dr. *E. BAUDYŠ* zaslal mi laskavě k určení větší sbírku dřevních hub, které sbíral během roku 1926 hlavně v okolí Tišnova. Ve sbírce obsaženy byly i některé jiné nálezy, z jiných krajů Moravy, těch však jest pouze několik. Uvádím je proto v tomto seznamu také. Druhy, které dosud neuvádí pan prof. *VELENOVSKÝ* ve svém souborném díle „České houby", jsou označeny hvězdičkou.

Polyporus cristatus PERS. Vrch Baškovec u Březiny u Tišnova 4. VIII. 1926.

Melanopus melanopus (SCHWARTZ) PAT. na smrkovém pařezu na vrchu Bačkovci u Vohančic nedaleko Tišnova, 19. VIII. 1926. — Lesnaté stráně Pejškovského potoka, jz. od Tišnova, 29. VIII. 1926.

Leptoporus imberbis (BULL.) QUÉL. — *Polyporus fumosus (PERS.) FR.* na pařezu Carpinus betulus v lesích u Vohančic u Tišnova, 17. VIII. 1926.

Leptoporus amorphus (FR.) QUÉLET na pařezu Pinus silvestris, Březina u Tišnova, 7. VIII. 1926.

* *Leptoporus erubescens (FR.) QUÉLET* na pařezu Picea exelsa na vrchu Čebince u Tišnova, 30. VIII. 1926. Tamtéž na jiném místě 3. IX. 1926.

* *Leptoporus albidus (SCHAEFF.) BOUR. et GALZ.* na pařezu smrkovém v lese na vršku Strážné u Vohančic nedaleko Tišnova, 13. VIII. 1926.

Ungulina annosa (FR.) PAT. na smrkovém pařezu na Výrovce, jz. od Tišnova, 17. VIII. 1926. Na smrkovém pařezu na vrchu Čebince u Tišnova, 8. IX. 1926.

Ungulina fomentaria (FR.) PAT. na habrovém pařezu na vrchu Strážové u Heraltic nedaleko Tišnova, 20. VIII. 1926.

Phellinus fulvus (SCOP.) PAT. na dřevě Corylus avellana proti vsi Rokytné u Moravského Krumlova, 25. III. 1923.

* *Poria mucida PERS.* na trouchnivých větvích Fagus silvatica v lese na vrchu „Komíně" u Heraltic nedaleko Tišnova, 9. IX. 1926.

* *Radulum mucidum (PERS.) B. et G.* na trouchnivých větvích vrbových u Březiny nedaleko Tišnova, VIII. 1926.

* *Odontia arguta (FR.) QUÉLET* na trouchnivé větvi dubové na vrchu Čebince nedaleko Tišnova, 3. IX. 1926.

* *Tomentella spongiosa (SCHW.) B. et G.* na trouchnivém dřevě dubovém v lese u Březiny nedaleko Tišnova, 7. IX. 1926. Na trouchnivém dřevě smrkovém na vrchu Čebince nedaleko Tišnova, 7. IX. 1926.

* *Tomentella spongiosa (SCHW.) B. et G.* var. *murina (BRES.) B. et G.* na trouchnivém dřevě dubovém u Březiny nedaleko Tišnova, VIII. 1926.

* *Tomentella ferruginea (PERS.) B. et G.* na trouchnivém pařezu smrk. u Březiny nedaleko Tišnova, 7. IX. 1926.

Stereum hirsutum (WILLD.) FR. f. *resupinata* na dřevě dubovém v lese na vrchu Bačkovci nad Březinou u Tišnova, 4. VIII. 1926.

Stereum rugosum FR. na pařezu Quercus sessiliflora v lesích jižně od Vohančic u Tišnova, na kůře vrbové u Březiny, 4. IX. 1926.

* *Aleurodiscus cerussatus (BRES.) v. H. et LITSCH.* na dřevě i kůře trouchnivých větví Rosa canina na již. úklonech vrchu Čebinky u Tišnova, 9. IX. 1926.

* *Vuilleminia comedens (NEES) R. MAIRE* na trouchnivé větvi dubové na vrchu Čebince nedaleko Tišnova, 3. IX. 1926.

Corticium submutabile v. *H. et L.* na listech a pochvách listových v trsech Sesleria coerulea na vyhřátých vápencových úklonech vrchu Čebinky u Tišnova dosti hojně (květena ponticko-pannonská), 3. IX. 1926.

* **Corticium Baudyšii** *PILÁT*, species nova e sectione *Athele BOURDOT et GALZIN.*

Effusum, crustaceum, tenuissime farinaceo membranaceum, subcarnosum, parum adhaerens, album, albidum, dein sordide subcremeum, primo laeve, glabrum, dein rimuloso-fragillimum, vetustate siccitateque gramulose contractum, margine similari vel farinaceo. Hyphae indistinctae, 1-2 μ crassae, tenuiter tunicatae, densissime intricatae, subhymeniales 1-1,5 μ. Basidia clavata, hyalina, tenuiter tunicata, succo hyalino farcta, sterigmatibus duobus vel quaternis, rectis, 1-2 μ longis praedita. Sporae ovatae vel paulisper fusoideae, basi acutatae, lateraliter depressae, apice rotundatae vel paulisper angustatae, tenuiter tunicatae, 4-5,5×2-2,6 μ membrana levi.

Hab. ad culmos folia et vaginas emortuas Andropogonis Ischaemon et ad caules emortuas Vincetoxici officinalis in declivibus calcareis montis „Čebinka“ prope Tišnov Moraviae, loco arido calidissimoque (flora pontico-pannonica). Species ex affinitate Corticii filicini BOURDOT, Rev. sc. Bourb. 1910, p. 10. et Gloeocystidii cretati BOURDOT et GALZIN, (Hymenomycetes de France in Bulletin de la Soc. Mycologique de France, vol. XXIII, pag. 371), sed bene diversa.

* * *

Plodnice rozlitá, velice tence jinovatkovitě-blanitá, slabě masito-kožovitá, nepevně přirostlá, bílá, bělavá, pak skoro špinavě krémová, zprvu hladká, lysá, pak rozpraskaná a v malé šupinky scvrklá. Okraj stejný nebo moučný. Hyfy málo zřetelné až skoro nezřetelné, 1—2 μ tlusté, tenkostěnné, velice hustě spletené, subhymenialní 1—1'5 μ tlusté. Basidie kyjovité, bezbarvé, tenkostěnné, hyalinní plasmou naplněné, se dvěma až čtyřmi 1—2 μ dlouhými sterigmaty. Výtrusy vejčité, vejčito-elliptické až trochu vřetenité, na basi přišpičatělé, stranou stažené a na hořejším konci zaoblené nebo někdy trochu vřetenitě zúžené, bezbarvé, tenkostěnné, s membranou hladkou, 4—5'5×2—2'6 μ.

Na odumřelých stéblech, listech a pochvách Andropogon Ischnaemon a na lodyhách Vincetoxicum officinale na stepních vápencových úklonech vrchu Čebinky u Tišnova na Moravě na místě velmi suchém a vyhřívaném s květenou ponticko-pannonskou.

Zajímavý a význačný tento xerophytní druh náleží do blízkého příbuzenstva *Corticium filicinum BOURDOT*, Rev. sc. Bourb. 1910, pag. 10., od něhož se však liší a to jak svým zevním habitem, tak také i histologickými detaily, hlavně výtrusy. Rovněž blízce příbuzné jest *Gloeocystidium cretatum BOURDOT et GALZIN*, Hymenomycetes de France, Bull. Soc. Mycol. de France, vol. XXIII., pag. 371, které jest posledně jmenovanému druhu těsně příbuzné, ač *BOURDOT a GALZIN* kladou tento druh do jiného rodu. Oba zmíněné druhy rostou na trouchnivých řapících větších kapradin a byly dosud nalezeny pouze ve Francii.

Corticium Baudyšii PILÁT jest sice oběma zmíněným druhům příbuzné, ale jak svým makroskopickým habitem, tak také detaily histologickými jest

dobře charakterisováno. Jest to význačně suchomilný, patrně stepní druh rázu ponticko-pannonského. Ve střední Evropě, jak se zdá, provází zmíněnou květenu a bude jistě na více místech za podobných okolností nalezen.

* *Corticium microsporum* (KARSTEN) B. et G. = (*Corticium byssinum* var. *microspora* BRESADOLA, Fung. pol. pag. 96. — BRINKMANN, Westf. Pilze II, no. 54) na trouchnivém pařezu Picea excelsa v lese na vrchu Čebince u Tišnova, 8. IX. 1926.

* *Corticium serum* (PERS) QUÉLET na trouchnivých větvích Tilia parvifolia v městském parku v Lipníku u Bělé, 2. IX. 1926.

* *Corticium confluens* FRIES na Tilia parvifolia v městském parku v Lipníku u Bělé, 2. IX. 1926. — Na Ulmus effusa na úpatí Vlčích dolů proti Březině u Tišnova, 2. VIII. 1926. — Na Prunus cerasus, Sl. Ostrava, 5. VI. 1926. — Na Sambucus nigra v Pisárkách u Brna, 3. IX. 1926. — Na trouchnivé větvi Rosa canina na vrchu Čebince u Tišnova, 8. IX. 1926.

Corticium lacteum FRIES na trouchnivé větvi Pinus silvestris u Březiny, nedaleko Tišnova, 9. IX. 1926.

* *Corticium flavescens* (BONORD.) MASSEE na trouch. pařezu Picea excelsa u Březiny, nedaleko Tišnova, 7. IX. 1926.

* *Corticium centrifugum* (LÉV.) BRESADOLA na kůře trouchnivé větve Rosa canina u Březiny, nedaleko Tišnova, 6. IX. 1926.

* *Gloeocystidium alutaceum* (SCHRADER) B. et G. (= *Corticium alutaceum* BRESADOLA = *Corticium radiosum* FRIES) na pařezu Picea excelsa u Tišnova, na témže substrátu u Březiny, 8. IX. 1926.

* *Gloeocystidium luridum* (BRES.) v. HÖH. et LITSCH. *f. confusa* B. et G. na trouchnivé větvi dubové u Březiny, nedaleko Tišnova, VIII. 1926.

* *Gloeocystidium lactescens* (BERK.) v. HÖH. et LITSCH. na dřevě trouchnivé větévky listnatého stromu na vrchu Čebince u Tišnova, 9. IX. 1926.

* *Peniophora incarnata* (PERS) COOKE na trouchnivých větvích Rosa canina u Tišnova, 6. IX. 1926, u Březiny 7. IX. 1926 rovněž na Rosa canina.

* *Peniophora incarnata* (PERS.) COOKE var. *hydnoidea* (PERS.) B. et G. (= *Radulum laetum* FRIES) na suchých větvích Carpinus betulus pod korou. Na vrchu Čebince u Tišnova, 8. IX. 1926, Klímkovice (Slezsko), V. 1924.

* *Peniophora sanguinea* (FRIES) BRES. na trouchnivých větvích Rosa canina u Březiny, nedaleko Tišnova, 7. IX. 1926.

* *Peniophora nuda* (FRIES) BRES. na trouchnivých větévkách Tilia ulmifolia v zámeckém parku ve Zborovicích na Moravě, 9. XI. 1926.

* *Peniophora byssoidea* (PERS.) v. HÖH. et LITSCH. na trouchnivém pařezu na vrchu Čebince u Tišnova, 8. IX. 1926.

* *Peniophora glebulosa* BRES. na trouchnivých větvích Abies pectinata u Březiny, nedaleko Tišnova, VIII. 1926. — Na pařezu smrkovém na vrchu Čebince u Tišnova, 3. IX. 1926.

* *Peniophora caesia* BRES. na trouchnivé větvi Tilia ulmifolia v Pisárkách v Brně, 4. XI. 1926.

* *Peniophora corticalis* (BULL.) COOKE na suchých větvích Tilia parvifolia v Hodonicích, 9. VI. 1924, na Tilia ulmifolia proti zámku ve Velkých Opatovicích na Moravě, 12. X. 1926.

* *Cyphella Jancheni* PILÁT na trouchnivé větvi Rosa canina u Březiny, nedaleko Tišnova, 4. IX. 1926.

Dr. Albert Pilát.

Příspěvek ku poznání Aphyllophoraceí západního Slovenska.

(Ein Beitrag zur Kenntnis der Aphyllophoraceen der westl. Slowakei.)

Dr. ALBERT PILÁT.

Pan prof. dr. *JOHAN HRUBY* zaslal mi k určení větší sbírku dřevních hub z této skupiny Hymenomycetů, které sám sbíral. Zásilka obsahovala četné velice zajímavé druhy, z nichž některé jsou nové pro Československo nebo i pro celou střední Evropu. Proto podávám v následujícím jejich seznam. Většina zaslaných hub byla sbírána v pohoří Inoveckém nedaleko Topolčan, v srpnu 1926, menší část v Malých Karpatech v dubnu téhož roku.

Leucoporus arcularius (BATSCH.) QUÉL.) U Děvína nedaleko Bratislavy na trouchnivých pařezech bukových. IV. 1926.

Melanopus elegans (BULL.) B. et G. Pohoří Inovecké u Topolčan; na bukových pařezech u Podhradu. VIII. 1926.

Melanopus nummularius (BULL.) B. et G. Pohoří Inovecké u Topolčan, na spadaných trouchnivých větvích listnatých stromů u Zlav. VIII. 1926.

Leptoporus adustus (WILLD.) QUÉL. var. *resupinatus B. et G.* (= *Poria argentea EHRENB.*) Malé Karpaty, na trouchnivých kmenech. IV. 1926.

Spongipellis borealis (WAHL.) PAT. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivých pařezech u Panské Javoriny. VIII. 1926.

Phellinus dryadeus (PERS.) PAT. Pohoří Inovecké u Topolčan, na pařezech dubových u Zahrady. VIII. 1926. — Malé Karpaty, na trouchnivých kmenech bukových. IX. 1926.

Ungulina marginata (FR.) PAT. Pohoří Inovecké u Topolčan, na lípě u Nového Mlýna. VIII. 1926.

Ungullina annosa (FR.) PAT. Pohoří Inovecké u Topolčan, Panská Javorina nedaleko Bílé Bukoviny. VIII. 1926.

Trametes rubescens (ALB. et SCHW.) FR. Pohoří Inovecké u Topolčan, Panská Javorina nad Bílou Bukovinou. -- V dubovém lese na dubových kmenech u Zlav. VIII. 1926.

Trametes gibbosa (PERS.) FR. Pohoří Inovecké u Topolčan, na starých pařezech dubových u Podhradu. VIII. 1926.

Trametes cervina (SCHW.) BRES. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivém dřevě (Populus) ve smrčině nad Panskou Javorinou, nedaleko Skelné Hutě. VIII. 1926.

Trametes serpens FR. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivých, velmi starých kmenech kol Marhatu (△ 749 m.) — Na trouchnivém dřevě dubovém u Zlav. — Na trouchnivých kmenech listnatých stromů u Bílé Bukoviny. — Na trouchnivých kmenech listnatých stromů u Panské Javoriny. VIII. 1926.

Trametes albida (FR.) B. et G. Malé Karpaty, na bukových pařezech pod Vysokou. IV. 1926.

Poria vulgaris FR. Pohoří Inovecké u Topolčan, na kůře jasanu na Marhatu (△ 749 m). VIII. 1926. — Na trouchnivých větvích dubových u Uhradu. VIII. 1926.

Poria mucida PERS. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivých větvích dubových u Zahrady, na trouch. kmenech listnatých stromů u Panské Javoriny nad Bílou Bukovinou, na prastarých kmenech list. stromů kol Marhatu (△ 749 m), na trouchnivém dřevě (Populus) ve smrčině pod Panskou Javorinou u Skelné Hutě, na trouchnivých větvích dubových u Zlav. VIII. 1926. — Malé Karpaty, na trouchnivých větvích listnatých stromů. IV. 1926.

Poria eupora KARSTEN. Pohoří Inovecké u Topolčan, na pařezech u lesní silnice ze Staré Hory k vrcholu Inovce, na trouchnivých větvích a dřevě v dubině u Uhradu. VIII. 1926.

Merulius porinoides FR. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivých větvích dubových u Zlav. VIII. 1926.

Radulum quercinum FR. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivých větvích dubových u Zlav. VIII. 1926.

Tomentela granulosa B. et G. (*Zygodesmus* PECK., *Hypochnus* BURT., Teleph. of North Amerika, VI. pag. 218, *H. elaeodes* BRES., Fungi Kmet. n. 181.) Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouch. větvích dubových u Uhradu. VIII. 1926.

Tomentella ferruginea (PERS.) v. H. et L. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivých větvích dubových u Marhatu. — Na tomtéž místě na trouchnivých větvích jasanových. VIII. 1926.

Aleurodiscus acerinus (PERS.) v H. et L. Pohoří Inovecké u Topolčan, na kůře staré babyky u Nového Mlýna. VIII. 1926.

Stereum hirsutum (WILLD.) FR. Pohoří Inovecké, na trouchnivých větvích Castanea vesca u Podhradu. VIII. 1926. — Na trouch. větvích lipových u Nového Mlýna. VIII. 1926.

Hymenochaete rubiginosa (DICKS.) LÉV. Pohoří Inovecké u Topolčan, na pařezech listnatých stromů u Duchonky. VIII. 1926.

Hymenochaete subfuliginosa BOURDOT et GALZIN. Malé Karpaty, na kůře Acer platanoides u Skelné Hutě. IV. 1926. Dosud byl tento druh znám pouze z Francie.

Corticium laeve PERS. Pohoří Inovecké u Topolčan, Panská Javorina nad Bílou Bukovinou. VIII. 1926.

Gloeocystidium cremicolor BRES. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivém dřevě a větévkách borových u Nového Mlýna VIII. 1926.

Peniophora incarnata (PERS.) COOKE. var. *hydnoidea* (PERS.) B. et G. Pohoří Inovecké, na trouchnivých větévkách habrových u Nového Mlýna. VIII. 1926.

Pheniophora cinerea (FR.) COOKE. Pohoří Inovecké u Topolčan, na trouchnivé kůře březové ve smíšeném lese u Uhradu, na větévkách listnatých stromů ve smíseném lese u Zlav. VIII. 1926.

* *
*

V zaslaném materiálu bylo ještě několik exsiccátů z jiných míst Československa, které sbíral pan prof. dr. *HRUBY* jednak sám, jednak jiní sběratelé starší z doby Opizovy. Pro úplnost uvádím je také.

Polyporus giganteus (PERS) FR. Lanškroun, v dutém kmeni starého maďalu u kostela. IX. 1926.

Polyporus sulphureus (BULL.) FR Lanškroun, na dubu u kostela. IX. 1926.

Leptoporus imberbis (BULL.) QUÉL. Svitavy, na trouchnivém pařezu maďalovém v zahradě. XI. 1926.

Phaeolus rutilans (PERS.) PAT. Brno, nedaleko Popuvek na borovém pařezu.

Lenzites sepiaria (WULF) FR. Košíře u Prahy, leg. *A. WRANY.* Exemplář tento jest originálním exsiccátem Opizova druhu *Lenzites dense-lamellata OPIZ* Nutno proto tento druh škrtnouti.

Lenzites abietina (BULL.) FR. Smíchov u Prahy leg. *WRANY.* Exemplář tento jest originálním exsiccátem Opizova druhu *Lenzites Wranyi OPIZ.* Nutno proto tento Opizův druh rovněž škrtnouti.

Trametes trabea (PERS) BRESS. var. *trametea B. et G* Vidnava, na trouchnivých dřevech. V. 1912.

Trametes trabea (ERS.) BRES. f. resupinata B. et G. Brno, na trouchnivých prknech. IX. 1924.

Trametes serialis FR. Brno, na pařezu smrkovém mezi Obřany a Soběšicemi. X. 1924.

Poria Vaillantii (DC) FR. Krasíkov u Zábřehu, na dřevě trouchnivého pařezu smrkového. VIII. 1925.

Poria Vulgaris FR Velký Morgenthal u Cvikova: na trouchnivém dřevě na Mühlsteinu. VIII. 1854, leg. *ANT. FISCHER.*

Poria mucida PERS. Kačina, 1884 leg. *PEYL.* Exsiccát určen *PEYLem* jako *Porothelium fimbriatum FR.* Exsiccát označený *PEYLem* jako:

Radulum tomentosum FR. jest pouze sterilní monstrosní plodnice nějakého choroše. (Kačina 1880, leg. *PEYL*)

ROZHLEDY.

Chemická analysa lišky obecné *(Cantharellus cibarius FR).* Dr. Ing. *JOS. BAREŠ* zabýval se podrobným studiem chemického složení lišky v ústavě prof. *STOKLASY* a podává právě v „Chem. listech" XXI. o výsledcích své analysy odbornou zprávu. Pěkná práce tato jest zajímavým doplňkem důležité studie prof. *VELICHa*, jež vyšla v Mykologii r. 1924 (O vitaminech v houbách).

Autor v souhlase s názorem novějších mykologů ukazuje k tomu, že houby sice obsahují často tolik bílkovin jako mnohé maso, ale bílkoviny tyto jsou špatně stravitelny, takže z těla veliká většina odchází nespotře-

bována. *HORBACZEWSKI* se domnívá, že nestravitelnost zaviněna jest hlavně zvláštní stavbou blan buněčných (chitinové povahy), jež působí dráždivě, nejsouce stravovány, na pohyb střev, čímž předčasně obsah houbový vyhání se ze zažívacích orgánů.

Také bílkoviny rostlinné (v černém chlebě, luštěninách) jsou mnohem méně stravitelné než bílkoviny masa. Černý chléb na př. jest asi stejně stravitelný jako lišky. Ale houby jsou proti luštěninám bohatší dusíkem, který, pokud je stravitelný, jest cennou živinou pro tělo lidské.

Tuku jest v houbách velmi málo, sotva 2 procenta. Uhlohydrátů je rovněž pramálo. Z cukrů nalezena xylosa, manosa a glukosa.

Velmi značný podíl jest v liškách (a houbách vůbec) popelovin. Tyto minerální látky jsou velmi cenné živiny, v nichž uložen jest fosfor, draslík, hořčík, vápník a železo, ve formách zažívacím orgánem stravitelných. V čistém popelu jest 11·44% P_2O_5 a 49·57% K_2O. Klobouk obsahuje více než třeň. P_2O_5 obsažena jest ve velecenných fosfatidech (lecithin, fytin) a nukleoproteidech. Organické formy fosforu mají příznivý účinek také na současně assimilované bílkoviny. Stejně důležitá funkce připadá draslíku a železu v živočišném organismu při odbourávání uhlohydrátů procesy respiračními.

Poznámka tato jest v souhlase s pozorováním, o němž jsem se nedávno v Mykologii zmínil. Požívání hub v době letní nápadně přispívá k utišení nervové soustavy, podporuje energii duševní, přivozuje klidný spánek a u mladších lidí slouží jako afrodisiakum. To všechno způsobuje P_2O_5, jež pomáhá restaurovati zeslabené nervy a mozek. Z bylinných potravin obsahuje nejvíce fosforu mrkev a pastinák, a to hlavně listy. Proto se doporučuje užívati na prášek roztlučených suchých listů pastinákových do polévek jako koření. Tato vlastnost pastináku byla známa jiz starým Egypťanům, kteří proto ctili pastinák jako božskou rostlinu.

Stejně obsahují množství fosforu klíčky semen hrachu, které se také jako drahocenná droga prodávají.

Autor uzavírá své pojednání touto úvahou: „Houby nutno zařaditi mezi potraviny nebo pochutiny povzbuzující chuť k jídlu, a tím lze je považovati rovněž za výživně cenné. Jelikož pak houby v užším slova smyslu představují spíše pochutinu než potravinu, vynikají zvláště vysokým obsahem organicky vázaných biogenních elementů, výživně velecenných forem fosforu, t. j. fosfatidů a nukleoproteidů, a poněvadž obsahují rovněž některé výživně cenné aminokyseliny, zvláště pak diaminokyseliny, nutno houbám přiznati z potravin rostlinných dosti značnou cenu výživnou".

Velenovský.

O čapulce. *(Mitrula phalloides BULL.)* Jako u Mukařova, Habru, Jevan a Zvánovic, tak i v rozlehlém lese Vídrholci, v jehož středu leží stanice Jirny na dráze, která tento les řeže a také znešvařuje, nalézáme hojná lesní mokřadla, pokrytá několika druhy rašeliníků. Také zde tu a tam v houfech rostou arniky, ano i horská kapradina Blechnum spicant. Druhdy bývaly poblíž myslivny (snad na dně bývalého rybníka, z něhož tu zbyla ještě hráz) kaluže, zarostlé vybranou bažinnou vegetací (Carex filiformis), ale tyto nyní odvodňovacími stokami úplně jsou vysušeny.

V mokřadlech a strouhách rašeliníkem zarostlých spatříme v květnu

zvláštní, rozkošné obrázky vegetační. Tak zvláště od stanice Jirny na západ. Celé plochy jsou tu pokryty zeleným, kyprým kobercem rašeliníku, na jehož dně místy mokvá ještě voda. Koberec posázen jest množstvím okrově žlutých, vejčito-kyjovitých paliček, na konci často vysedlaných, asi 1—1 $^{1}/_{2}$ cm dlouhých, na bílých stopkách z mechu vynikajících. Vypadají jako bombonky, po mechovém polštáři rozseté. Někde se jich i několik nahloučí do skupiny, někdy vyčuhují stopky přímo z vody. Jest to zajímavá vodní houba čapulka *(Mitrula phalloides)* z příbuzenstva vřeckonosného rodu Geoglossum. Společnost mu dělají bažinné violky (Viola palustris), jejichž srdčité listy v houfech kryjí rašeliník; mezi listy vynikají na dlouhých stopkách, bleďounce lilákové, malé kvítky. A poblíž z mokřadla rostou v mohutných trsech ostřice sivá a prodloužená (Carex canescens, elongata), prvá svou sivou barvou a rovnými stébly, druhá trávozelenou barvou a nícími, dlouhými klasy vyznačená. V močálech všude vidíme keře olše, kterou *ČELAKOVSKÝ* ve své floře uvádí jako Alnus serrulata, a která také u Mukařova jest úplně zdivočelá. S olší mísí se také jíva drobná (Salix aurita).

Les kolem jest namnoze složen z doubí s bujným, drobným podrostem a bohatou lesní, nevápennou květenou. Zvláště konvalinek, jež právě zdobeny jsou růženci perlovitých, líbezně vonných květů, je všude po lese množství. Kde není dubina, rozkládá se hlavně bor, řidčeji smrčina, tak i kolem našich roztomilých čapulek. A jako všude v hájích pražských, zaznívá odevšad kukání žežulek.

Čapulka jest skutečně pravou vodní houbou, vyrůstající z mycelia, rozlézajícího se po dřívkách a listí ve vodě ponořených. Jen kyjovitá plodnice pak vyniká na stopce nad vodou. Vyschne-li močál, zmizí také čapulka. — Vodních hub v Čechách mnoho nemáme. Jsou to hlavně rody *Vibrissea, Cudoniella, Leotia gelatinosa* a některé druhy z čeledi Pezizaceae. Jmenovaná *Leotia* dokonce růstává ve společnosti čapulky; tak na př. v lesním rašeliništi u Habru. *Cudoniella acicularis* objevuje se právě nyní v červnu a červenci v lesních potocích a v mokřadlech u Mukařova, Jevan a Ondřejova ve velkém množství, kdežto *Cud. aquatica* je mnohem řidčí. Tato, barvy bledé, tvoří terčovitá apothecia, zvící 1 cm, jež na krátkých stopkách vyrůstají z dřívek, v potoce ponořených.

Objevuje se každoročně v jednom lesním potoce u Mnichovic. Také v studeném, lesním potoce u Jíloviště jsem ji nalezl.

Hub vodních z jiného příbuzenstva je poskrovnu. Jest to hlavně *Saprolegnia*, která cizopasí na vodních živočiších. Někdy napadá kapry v rybníce a zničí jako epidemie veškerou kapří násadu. Hoditi nemocného kapra do rybníka, znamená otráviti celý rybník. V české botanické zahradě máme v háji malý rybníček s vodní vegetací. Zde usadila se nám *Saprolegnia* tak, že jakýkoliv druh ryb sem nasadíme, v létě v krátké době dostanou *Saprolegnii* a zahynou. Dali jsme tam nyní jihoevropské želvy, jež jsou co rok živy a zdrávy.

Velenovský.

 PRAKTICKÝ HOUBAŘ.

Holubinky.

OLGA ZVĚŘINOVÁ.

(Pokračování.)

7. Pokožková barva klobouku.

Rozeznáváme holubinky bílé, žluté, okrové, oranžové, růžové, fialové, nachové, červené, zelené, olivové, hnědé, šedé a pestré, které mají několik barev.

Bílé jsou: alba *Vel.*, alba *Quél.*, delica, chloroides, semicrema *Fr.*, nivea *Pers*, piperata, sulphurea, confusa, Rigelliae, virginea, lactea.

Žluté: Raoultii *Quél.*, claroflava, vitellina, albidolutescens *Gill*, lutea, citrina, pectinata, adulterina *Fr.*, violeipes *Qu.*

Okrové: fellea, ochracea, ochroleuca, subfoetens, elephantina.

Oranžové: aurata, decolorans, xanthophaea, lateritia, Barlae *Qu*, Aurora *Krbhz.*

Růžové: vesca, depallens *Vel.*, roseipes, calvitiosa *Kuč.*, Aurora *Vel.*, lepida, rosacea *Pers.*, Sladkýi, dulcis, rosea, Zvarae, punctata *Gil.*, Duportii *Ph.*, fumosa, fallax, cutefracta, incarnata *Qu.*, seperina *Dup.*

Fialové: venosa, coerulea *Fr.*, Sardonia, lilacea, multifurcata, pruinosa, Reisneri, pubescens, azurea, amethystina, Turci, laricina, amoena *Qu.*, atrorubens, Quéleti *Fr.*, violacea *Vel.*, quercina *Smotl.*

Nachové: granulosa, nitida *Pers.*, xerampelina, fragilis, alutacea, erythropus, drimeja, quercetorum, atropurpurea, undulata, badia, purpurea *Gill.*, purpurea *Schff.*, purpurina, purpurata *Bres.*, cruentata *Quél.*

Červené: carnicolor, integra, Linnaei, emetica, rubra *D. C.*, pulcherrima *Vel.* i *Sécr.*, sanguinea *Vitt.*, sanguinea *Sécr.* i *Bull*, fragilis *Vel.*, excentrica *Vel.*, veternosa, persicina, nobilis, Clusii, atrosanguinea, fragaria *Kudr.*, vinosa, maxima, minutula, velutipes, rubicunda, elegans, leprosa, mellioleus.

Zelené: livida, heterophylla, virescens, aeruginea, graminicolor, viridis *Roques*, moravica, mollis, viridis *Vel.*, chlorantha, flavovirens, smaragdina, galochroa.

Olivové: olivascens, olivacea *Schaeff.*, clavipes, furcata, rigida.

Hnědé: consobrina, Olgae, adusta, nigricans, mustelina, fusca, fuscolilacea, fuscoochracea, ravida, fuscescens, albonigra, foetens, tristis, rhytipus *Sécr.*

Šedé: grisea, sapida, inconspicua, conjugata, insignis *Quél.*, livescens.

Pestré: chamaeleontina, virentirubens, subtiptica, violacea *Quél.*, fragilis, fagetorum, nauseosa, cyanoxantha, alutacea, serotina, palumbina, autumnalis, puellaris, columbaria, collina emetica *Fr.*, olivacea *Vel.*, maculata *Quél.*, viscida *Kudr.*, horticola *Kudr.*

8. Naleziště.

Pod břízami najde se: albonigra, claroflava, granulosa, confusa, coerulea, virescens.
Pod modříny: livescens, laricina.
Pod buky: fagetorum, chlorantha, subfoetens, emetica, olivascens.
Pod lipami: pectinata, graminicolor, lutea.
Pod osikami: grisea, veternosa.
Pod jedlemi: lactea, alba, olivacea, viscida.
Pod duby a habry: atropurpurea, carnicolor, dulcis, minutula, velutipes, inconspicua, nobilis, autumnalis, moravica, quercetorum, venosa, fuscescens, multifurcata, violacea *Quél.*, vesca, cyanoxantha, quercina.

V mechu: fragilis, nauseosa, Sladkýi, integra.

V parku v trávě: elephantina, horticola.

V borech: adusta, azurea, aurora, cutefracta, conjugata, sulphurea, Rigeliae, decolorans, fuscolilacea, chamaeleontina, roseipes, ravida, ochracea, citrina, drimeja.

V jehličnatém lese: furcata, mustelina, Olgae, viridis, undulata, ochroleuca, fellea, Clusii, pubescens, atrosanguinea, clavipes, amethystina, Turci, lateritia, xerampelina, erythropus, piperata.

V listnatých hájích: virentirubens, heterophylla, virginea, rosea, pulcherrima, lutea, aurata, maxima, excentrica, palumbina, substiptica, rubra, veternosa.

Mimo les: collina (na pahorcích).

9. Vzácné

holubinky, které se jen někdy najdou: lactea, albonigra, elephantina, furcata (dle *Kučery* obecná), rigida, viridis, fagetorum, chlorantha, claroflava, virginea, atropurpurea, lilacea, inconspicua, subfoetens, pectinata, emetica, atrosanguinea, lutea, mollis, Turci, ravida, citrina, olivascens, heterophylla dle *Kučery*.

10. Zvláštnosti jiné.

Skvrny karmínové na klobouku v stáří má holubinka alba *Vel.* Ač má zbarvení klobouku nachové, pod pokožkou má žluté zabarvení Russula alutacea, odtud jméno podrusá. Pod pokožkou růžová je R. rigida.

11. Synonyma.

Některé holubinky jsou totožné, ač mají u různých spisovatelů různá jména. To je také dobře znáti, abychom se nezabývali zbytečně studováním stejných hub. Ovšem, že někdo bude míti třeba těch jmen více, ale já uvádím, co jsem sama sebrala, zatím, vše se může časem doplňovati. Ve studiu hub bude snad ještě století co dělati, a budou se nové a nové věci nalézati. Tak chloro'des *Krbhz.* = delica *Fr.*; Clusii *Fr.* = rubicunda *Qu.* = A. emeticus *Vitt*; graminicolor *Sécr.* = aeruginea *Fr.* = viridis *Roques*; incarnata *Qu.* = exalbicans *Pers.*; depallens *Pers.* = luteoviolacea *Krbhz*; puellaris *Fr.* = leprosa *Bres.*; foetens = piperata *Bull.*; pectinata = ochroleuca *A—S*; ochroleuca *Pers.* = luteoalba *Paul*; vitellina = risigallina *Batsch.*; mollis = aeruginascens *Euch.*; aurata *Vith.* = aurantiicolor *Krbhz*: = esculenta *Pers.*; adusta *Pers.* = nigricans *Otto* = densifolia *Sécr.*; Sardonia *Fr.* = rosacea *Pers.* = emeticus *Schff.* = citrina *Krbhz.*; livescens *Batsch.* = consobrina *Fr.* = sororia *Fr.* = insign's *Qu.*; virescens *Schff.* = caseosus *Walbr.* = bifidus *Butt.*; heterophylla *Fr.* = livida *Pers.*; vesca *Fr.* = amoena *DC* = rosacea *Bull.* = atropurpurea *Krbhz.* = depallens *Vel. (Ricken)* = violacea *Qu.* = fragilis violascens *Sécr.*; pulcherrima *Sécr.* = rubra *DC* = sanguinea *Vit.*; purpurea *Schff.* = rubicunda *Qu*; xanthophaea *Boud.* = armeniaca *Cooke*; grisea *Pers.* = sapida *Roq.* = palumbina *Quél.*; substyptica *Pers.* = melliolens *Quél*; integra *L* = fragaria *Kudrna* = nitida *Vel.*; nitida *Pers.* = purpurea *Schff.* = cupraea *Krbhz.* = Turci *Bres.*; tinctoria *Sécr.* = xerampelina *Schff.*; drimeja *Cooke* = expallens *Gill.*; rubra *Krbhz.* = pulcherrima *Sécr.* = versicolor *Schff.*; veternosa *Fr.* = persicina *Krbhz.*; purpurea *Gill.* = badia *Kuč.—Melz.*; Linnaei *Fr.* = erythropus *Fr.* = sanguinea *DC* var. Linnaei; ochracea = mustelina *Kuč.* = prý clavipes *Vel.*; Olgae *Vel.* = fragaria *Kudr.* = lepida *Fr.* (dr. *Macků*); paradoxus *Bull.* = hemerocalle *Sécr.* = ruber *Schff.*; pan ZVÁRA myslí, že pubescens *Vel.* = depallens *Pers.*, ale jsem přesvědčena, že to je zcela jiná houba; roseipes *Sécr.* = aurora *Krbhz.*; elephantina *Bolt.* = nigricans *Bull.*; quercina *Smotl.* = fallax *Fr.*

12. Variety.

Russu a emetica má odrůdy: Clusii *Fr.*, fragilis *DC*, nivea *Pers.*, rosacea *Pers.*, Sardonia *Fr.*, fallax *Fr.*, quercina *Smotl.*

R. Quéleti: expallens *Gill.*, atrorubens *Quél.*, sardonia *Fr.*, drimeja.

R. ochroleuca: Raoultii *Qu.*, claroflava *Growe*, violeipes *Qu.*

R. citrina: violeipes.

R. livescens: sororia *Fr.*; lutea var. vitellina.

R. xerampelina: atropurpurea *Pélt.*, olivaceoviolascens, cutefracta.
R. heterophylla: galochroa *Bull.*, furcata; *R. lactea*: incarnata *Quél.*, galochroa.
R. furcata: heterophylla *Fr.*, pictipes a ochroviridis *(Cooke).*
R. integra: fusca *Qu*, coerulea, substyptica *Bat.*, alba *(Cooke)*, adulterina *Fr.*, mellioleus *Qu.*; *R. nigricans:* densifolia *Sécr; adusta:* albonigra *Krbhz.*; lepida var. amara; aeruginea var. sublutescens a lípová *Smotl.*; R. azurea var. umbrosa; R. nauseosa var. reticulata; R. alutacea var. lacunosa, xerampelina (jiná dle *Bat.*, jiná dle *Cost. D.* a jiná dle *Pers.*); R. nitida var. subvirescens, cupraea *Krbhz.*; R. fragilis var. chioneus *Fr.*, niveus *Pers.*, violacea *Quél.*, R. rubra *Schff.* var. versicolor a sapida; R. consobrina var. intermedia a sororia *(Cooke)*; punctata *Gill.* var. leucopus; R. veternosa *Fr.* var. roseipes *Sécr.*

13. Podobné holubinky.

Abychom snáze určili neznámé, vezmeme si na pomoc holubinky jim podobné. Již jsou napsány některé články v tom smyslu jak v Mykologii, tak v Časopise českoslov. houbařů, na př.

Hol. heterophylla, columbaria, virentirubens, cyanoscantha R. sardonia, Quéleti, rosacea, badia, Clusii, drymeja, expallens. R. venosa, nauseosa, puellaris, Rigelliae. R. amethystina, azurea, Turci, coerulea a pruinosa. R. roseipes, Zvarae a Sladkýi. R. livescens, pectinata, deusifolia, tristis a conjugata R. sangninea *Bull* a rosacea *Fr.* R. adusta, nigricaus, albonigra. R. Linnaei, xerampelina, rubra, fragaria, purpurasceus, viscida. R. atropurpurea a atrosauguinea. R. claroflava, citrina, subviresceus. R. chamaeleontina, laricina, collina, xanthophaea, vitellina, alba. R, inconspihua a umbrosa. R. cutefracta, aurora, lepida, rosacea. R. ochrolenca a fellea. R. foeteus, subfoeteus, elephautina a mustelina. R. fragilis, nobilis, emetica, pulcherrima R. atrorubeus, autumnalis, badia, violacea. R. confusa a sulphurea R. moravica a graminicolor. R ravida, livesceus, fuscoochracea; R. ochracea a ochroleuca R. alutacea, fusca, integra, nitida, maxima, exentrica. R. xerampelina a erythropus. R. drymeja a Reisneri. R. mellioleus a integra. R. fragaria, integra, Olgae, carnicolor, rosacea, incarnata R. furcata, graminicolor, galochroa, heterophylla a cyanoxantha z bukových lesů (ta zelená). R. caerulea, Quéleti a expallens.

(Dokončení.)

Tricholoma aurantium SCHAEFF. Naše tabulka představuje čirůvku, zvláště hojnou v pražském okolí, *Tricholoma aurantium* SCHAEFF. Je to poměrně dosti velká houba, klobouk v průměru až 10 cm i více, silně masitý, barvy v základě žluté, ale nejčastěji převládá barva tmavší, živě oranžová, nebo žlutočervená. Klobouk je dosti sklenutý a okraje jeho zůstávají dlouho podvinuté. Na povrchu je hladký, za vlhka často slizký. Třeň dosti mohutný, přes 10 cm dlouhý, dole dosti silný, ale k basi zúžený, velmi solidní, barvy téměř jako klobouk, nebo spíše hnědočerveně přitiskle šupinkatý. Bílá barva na hořejší části třeně je ostře oddělena od hnědočervené jemným kroužkem Lupeny bílé, husté, u třeně zvlášť vykrojené, jako u každé čirůvky nesbíhavé na třeň, nestejně široké, na ostří často rezavé, zvláště pomačkáním. Dužnina čistě bílá.

Roste velmi hojně ve smrkových lesích, zvláště na okrajích, obyčejně ve větším množství pohromadě, v pozdním létě a na podzim. Ve smrčinách teplého okolí pražsko-berounského je zvlášť hojná. RICKEN (Vademecum) ji uvádí jako neškodnou, jinde praví (Blätterpilze, p. 332), že má chuť a vůni moukovou a že je jedlá. VELENOVSKÝ (České houby) uvádí, že páchne štěnicemi.

Je velmi podobná čirůvce modřínové *(Tricholoma psammopus KLCHBR.)*, která však roste jen pod modříny. *Cejp.*

LITERATURA.

KOŇRAD P.-MAUBLANC A., **Icones selectae fungorum**. Fasc. 3. Paris, P. Lechevalier.

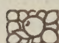
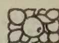
Právě vyšel již třetí svazek tohoto atlasu francouzských mykologů, obsahující opět 50 tabulí vyšších hub. Připojeny jsou jako vždycky také zde popisy jednotlivých zobrazených hub zároveň s dosti podrobnou synonymikou. V tomto svazku jsou vyobrazeny vedle jednotlivých zástupců menších rodů zejména některé druhy rodů *Cortinarius, Inocybe, Marasmius, Galera, Clitocybe, Mycena, Pluteus, Hygrophorus* a j. *Cejp.*

AYMONIN-CORDIER, **Note sur un cas d'empoisonnement par champignons comestible consommé cru.** Bull. Soc. mycol. de France. XLII. 1926.

Autoři popisují zvláštní otravy syrovými exempláry houby *Amanita vaginata.* Líčí obšírně průběh otravy u dvou mladých lidí, kteří požili ve větším množství tuto houbu, dokonce u jednoho z nich i ztrátu vědomí. Zdá se, že tato houba ve stavu syrovém má nějakou látku, která zhoubně působí na sliznaté části zažívacího traktu, kterážto látka však se vařením ztrácí.
Cejp.

VUILLEMIN P., **Anomalies du réceptacle chez les Hyménomycètes.** Bull. Soc mycol. de France. XLII. 1926.

V této práci jsou podrobně popsány různé případy teratologie klobouku vyšších hub a všechny tyto odchylky autor, slovutný botanik a mykolog, rozděluje do 6 skupin (tvoření větví, srůstání několika plodnic dohromady, dělení, regenerace, výrůstky na plodnicích, tvoření přespočetného hymenia). Tato práce podává pěkný přehled všech zrůd klobouků a je velmi důležitá pro teratologii hub. *Cejp*

 RŮZNÉ ZPRÁVY.

N. Patouillard †. Francouzská mykologie utrpěla citelnou ztrátu úmrtím věhlasného mykologa *N. PATOUILLARDA.* Zemřel 30. března 1926. Je nepřehledná řada prací jeho, uvedených v obsáhlém nekrologu v posledním čísle Bulletinu franc. mykolog. spol., z různých oborů a skupin mykologického badání, ale přece převahu zabírají práce, týkající se různých exotických rodů, téměř ze všech světadílů. Jeho všeobecné a souborné dílo, Essai taxonomique sur les familles et les genres de Hyménomycètes 1900, je a bude vždy citováno ode všech mykologů. *Cejp.*

Dr. Carlos Spegazzini †. Dne 1. července 1926 zemřel v La Plata v Argentině Dr. *C. SPEGAZZINI,* význačný americký botanik světového jména a velký mykolog. Zasloužil se zejména o floristický a mykologický výzkum Argentiny a mnohé jeho práce, zejména mykologické jsou i pro nás velmi důležité, jmenovitě jeho poslední větší práce, týkající se vyšších hub argentinských, publikovaných ponejvíce v Boletín de la Academia nacional de ciencias de la rep. Argentina, Cordoba (na př. Observationes y adiciones a la micologia Argentina, XXVIII, 1926 a Contribucion al conocimento de la Flora micologica de las Sierras de Cordoba, XXIX, 1927). Vedle toho nabyl zvučného jména i v palaeontologii a napsal řadu pojednání o fossilních koniferách z vrstev argentinských. *Cejp.*

Byl *BRESADOLA* v Čechách internován? Mezi našimi přírodozpytci houževnatě se udržuje zpráva, že slavný italský mykolog *Abbé G. BRESADOLA* byl za války v Čechách internován. Snad bude zajímati naše čtenáře vysvětlení, jak došlo k této legendě, tím spíše, že pochází z pera samého *BRESADOLY.* V první polovině r. 1916 dostalo se mi cti, navázati písemné styky se slavným *BRESADOLOU* a jako vzácnou a drahou památku chovám několik jeho dopisů. První z nich je datován v Tajo dne 26. června 1916, v němž mi sděluje, že z mého dopisu obdržel jen prázdnou obálku, úředně otevřenou, ale vlastní list že patrně zadržela k. u k. vojenská censura, která v tu dobu otevírala a zkoumala veškeru jeho korespondenci. V prosinci téhož roku je *B.* znovu v Tridentě, ale záhy nato pod tlakem postupující italské armády byl Trident evakuován a *B.* ztratil se mi s obzoru. Po převratu slyšel jsem, že prý byl internován v Čechách v klášteře ronšperském (nynější Poběžovice) nedaleko Domažlic. Když pak po návratu *BRESADOLOVĚ* do Tridentu tlumočil jsem mu u příležitosti 79. výročí jeho narozenin mimo jiné i lítost jeho přátel a žáků v Čechách nad tím, že neměli ani tušení, že dlel za války mezi nimi, a kteří by tak rádi byli se přičinili zpříjemniti mu dle svých sil pobyt v daleké cizině, tu píše *BRESADOLA* k této části dopisu následující: „Za války musil jsem sice opustiti Trident, ale nebyl jsem relegován až do Čech; tam, v Žatci, byla moje neteř. Tak snad povstala zpráva, že dlel jsem v Čechách".

Tím, myslím, že je definitivně ukončena legenda o internování *BRESADOLY* v Čechách.
V. Melzer.

GRAFICKÉ ZÁVODY V. & A. JANATA V NOV. BYDŽOVĚ